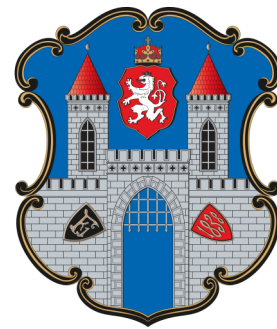

LITEŇSKÉ ZRCADLO

PRAVIDELNÉ NOVINKY PRO OBČANY LITNĚ

ŘÍJEN 2018

Vysadili jsme lípy republiky na oslavu stého výročí vzniku Československa

Lípy republiky pomáhali v Litni vysadit ti nejmladší. Foto Karel Tůma

Ve čtvrtek 25. října se nás sešlo asi padesát, obyvatel Litně, Bělče, Leče a Vlenců, na slavnostním vysazení nových lip republiky.

Tato překrásná tradice sázení lip začala v Litni a Bělči na podzim roku 1919, kdy byl mladé československé republice přesně jeden rok. Starosta městyse Filip Kaštánek vystihl ve svém projevu velice přesně jak význam, tak i historii tohoto zvyku (viz Slovo starosty). Poté připevnil mosazné cedulky na dvě lípy svobody před restaurací "U dvora", které byly zasazeny našimi předky skutečně přesně před 99 roky. Cedulky „Stromy republiky“ dokumentují symbolický význam těchto lip i pro nás — Čechy o čtyři generace mladší.

Celý průvod se poté vydal ke Špejcharu, kde byly po obou stranách šachové figurky se znakem městyse už připraveny díry pro nové lipky. Zasadili je nejen přítomní dospělí, ale také děti, které byly sotva větší než použité lopaty. Idea české sounáležitosti a

národní svrchovanosti se tak dostává i k našim nejmladším.

Ceremoniál sázení stromů svobody doprovázel pěvecký sbor pod vedením pana Krutského. Zazněly krásné české a moravské lidové písně z Berounska, Chodska, jižní i severní Moravy. Slavnostní shromáždění bylo ukončeno sborovým zpěvem československé hymny, tedy české i slovenské části, která se u nás po rozdělení republiky již nezpívá.

Další lípy republiky pak byly vysázeny v době do slavnostního výročí dne 28. října 2018 ještě v Litni u nádraží, v Bělči a také v Leči. Statné lípy, naše národní stromy, které symbolizují naši českou identitu, svobodu a nezávislost, tak budou zcela jistě i za dalších 100 let zdobit náš veřejný prostor.

Jiří Vodička, zastupitel

Slovo starosty

Vážení přátelé,

s pokorou jsem přijal poctu, která mi připadla, a mohl pronést několik vět u příležitosti 100. výročí vzniku Československa. Od 30leté války a památné bitvy na Bílé Hoře žili Češi 300 let v Rakousko-Uherské monarchii. Samostatnost a svobodu nám paradoxně přinesl konec jiné války, do té doby největší, kterou lidstvo zažilo, Velké světové války. Po euforii ze znovunabyté svobody přišla další a ještě strašnější válka. Tentokrát 2. světová válka a s ní první totalita. Když jsme se po válce nadechovali znovu ke svobodě, zachvátila nás po nacistické totalitě na 41 let totalita komunistická. Posledních 29 let žijeme pokojně a užíváme si svobody a ekonomické prosperity.

Před 99 lety vysadili na oslavu svobody a samostatné české státnosti naši předci u studny před hostincem, dnes U Dvora, dvě lípy. U nás v Litni víme o čtyřech. Další rostly před kostelem a u horní studny. Zatímco u horní studny se lípa dožila dnešních dní, lípu před kostelem prý porazili, chtělo by se říci téměř symbolicky, v roce 1945 ruští vojáci, aby si na jejím dřevě upekli ovci. Zbytek ohořelé lípy můžete vidět v liteňském muzeu naproti kostelu, kde lípa stávala. V Bělči byl u příležitosti vzniku ČSR roku 1919 lipami osázen úsek podél cesty od mlýna až po bývalý hostinec. Z vysázených lip se 99 let dočkaly pouze některé. Nejviditelnější jsou dvě vysoké lípy před bývalým hostincem.

Prosím, ochraňujme svoji svobodu a važme si odkazu našich předků. Abychom nezapomněli, rozhodli jsme se budoucím generacím připomenout 100 let staré události vysazením nových lip, které ponosou poselství svobody a samostatné české státnosti. Děkuji vám!

Filip Kaštánek, starosta

Ve volbách zvítězili Nezávislí Liteň

Ve volbách do zastupitelstev obcí, které se konaly 5. a 6. října, získali v zastupitelstvu městyse Liteň 6 mandátů kandidáti sdružení Nezávislí Liteň (NL) a 3 mandáty získali kandidáti ČSSD.

Nové zastupitelstvo bude v nastávajícím volebním období pracovat ve složení **Filip Kaštánek** (NL), **Hana Lukešová** (NL), **Jiří Vodička** (NL), **Miloslav Kliment** (NL), Jan Čech (NL) Zdeněk Moureček (NL), Lenka Jelenová (ČSSD), Tomáš Jurajda (ČSSD) a Martin Homola (ČSSD). Zastupitelé, kteří obhájili svůj mandát jsou vyznačeni tučně. Volební účast byla vyšší než byl celorepublikový průměr (47,34 %) – ve dvou okrscích městyse Liteň volilo přesně 50 procent občanů. Vysoká účast byla v Bělči, kde přišlo k volebním urnám 62,81 %, zatímco v Litni 48,05 %. Ve Středočeském kraji byla volební účast 50,6 procenta.

Vzhledem k tomu, že neúspěšný lídr kandidátky ČSSD Jan Havelka podal námitku proti průběhu a výsledku voleb, uskuteční se ustavující zasedání nového zastupitelstva až po přezkoumání námitky Krajským soudem v Praze. Předpokládáme, že soud panu Havelkovi nevyhoví. Nicméně to znamená, že volba starosty, místostarosty a další důležité úkony nového zastupitelstva se zdrží téměř o měsíc. Více se o povolební situaci se dočtete níže v krátkém rozhovoru se starostou Filipem Kaštánkem.

Rozhovor se starostou Filipem Kaštánkem o povolební situaci

Získali jste silný mandát, jaké jsou vaše priority, které chcete prosadit v příštích čtyřech letech?

Naše předvolební materiály obsahovaly takové priority čtyři: opravu chodníků a komunikací (zahrnuje úpravu celého veřejného prostoru včetně veřejného osvětlení a výměny mobiliáře – lavičky, koše, informační systém), zvýšení kapacity školy a školky (zahrnuje rekonstrukci areálu Pode Zděmi a výstavbu multifunkčního hřiště), rekonstrukci hřbitovní zdi a domků (zahrnuje i vznik kolumbária pro uložení uren a smuteční obřadní místnosti pro konání pohřbů), rekonstrukci vodárny a posílení vodních zdrojů (zahrnuje i rozšíření vodovodního řádu v Bělči a Litni a výstavbu vodojemu v Leči – cílovým stavem je propojení vodárenských soustav). Na pracovní poradě zastupitelů, kterou jsme měli 25. 10. 2018, jsme vyzvali naše kolegy ze sociální demokracie, aby redukovali svých 48 předvolebních témat a zvolili si svoji prioritu pro nadcházející volební období. Na poradě jsme se s nimi shodli, že by to mohly být principy, na nichž je postaven tzv. participační rozpočet. Chtěli bychom společně více vtáhnout obyvatele do společného rozhodování a vzbudit v nich zájem o svoje okolí prostřednictvím osadních výborů. To je práce na celé 4 roky a možná více. Plány máme tak na 12 let dopředu. Ke všemu se samozřejmě váže financování. Úkol

pro mne je jasný: budu muset „leštit kliky“ na kraji a ministerstvech a být daleko více v terénu. To už dělám v případě školy. Potřebujeme významně navýšit statní podporu. A pak je tu hromada malinkatých, skoro by se chtělo říci neviditelných každodenních úkolů, které řešíme. A pak provozní záležitosti, mezi něž počítám i opravu střechy radnice, do níž významně zatéká, a celkové zateplení budovy, výměny všech starých obrovsky neekonomických kotlů ve všech obecních budovách. Mohl bych pokračovat dále a dále a zaplnit celý zpravodaj.

Váš protikandidát podal stížnost proti průběhu a výsledku voleb, co to znamená pro práci zastupitelstva?

Ano, podal. Je to právo každého obyvatele Litně. Práce zastupitelstva je tím výrazně ochromena a pozdrží se možná až o měsíc. Od ledna, kdy jsem usedl do čela úřadu, intenzivně pracujeme na mnoha projektech. Je potřeba přijímat nutná usnesení. Pokud zastupitelstvo některé kroky neudělá, můžeme přijít o významné finanční prostředky v řádech milionů korun. Čerpáme peníze pro hasiče na dopravní automobil, na hřiště v Bělči, na vodárnu ve Vlencích. To už jsou přiklepnuté peníze, o něž můžeme přijít tak, že neuděláme potřebné formální kroky, tj. zjednodušeně řečeno hlasování zastupitelstva, zápis a odeslání na příslušný úřad. Nejsmutnější

Staleté lípy v Bělči

Na oslavu vzniku Československé republiky byl ve Bělči roku 1919 lipami osázen úsek od mlýna po bývalý hostinec.

Lípy sázel jako slabé proutky také pan František Studnička – jako malý chlapec. Pan Studnička byl manželem hospodské, Marie Studničkové. Za jejího působení byla hospoda známá v širokém okolí. Z vysázených lip se 100 let dočkaly pouze některé, například dvě vysoké lípy před bývalým hostincem. Pan Studnička pracoval jako kočí u Státního statku v Litni. Roku 1968 ho zabily koně, které se splašily při cestě z Bělče do Litně. Autor článku zná tento příběh z vyprávění od předků, kterým by dnes bylo přes 90 let.

Přemysl Janků

na tom je, že se pan Havelka odvolává v podstatě na svoji neznalost volebního zákona.

Co vnímáte osobně jako největší problém a jaké navrhuje řešení?

Jako největší problém vnímám vlastnictví pozemku, na němž stojí mateřská školka. Pozemek patří společnosti Stříbrný potok. Jednání s nimi se táhnou už více než 10 let. Před 4 lety četl pan starosta Horák veřejně při zahájení nového školního roku dopis od pana Durase (jednatel SP), v němž pan Duras slibuje bezúplatný převod pozemku na městy. Nestalo se však nic. Já jsem od června 2018 žádal zástupce společnosti o jejich návrh, který nám údajně měli kdysi předložit. Dostal jsem ho v září. Mám v plánu uspořádat setkání všech zastupitelů se zástupci společnosti Stříbrný potok. Společnost svým přístupem blokuje rekonstrukci mateřské školky.

Přitom, domnívám se, by mělo být v jejich zájmu školku rekonstruovat a zvýšit tak počet přijímaných dětí. V letošním školním roce jsme museli odmítnout 43 % žádostí o umístění do školky. Ve světle prodeje desítek parcel právě Stříbrným potokem je jejich jednání naprosto nepochopitelné. Už jsem zástupce společnosti upozornil, že je to i jejich zájem. Pokud se nedohodneme, jsme připraveni bránit zájmy současných obyvatel a jejich dětí všemi zákonnými prostředky.

Z NAŠÍ HISTORIE: osud Litně a jejích občanů za 1. světové války

Doba první světové války v letech 1914 až 1918 byla poslední etapou habsburské vlády nad českými zeměmi a Slovenskem. To ale Češi a Slováci netušili a byli nuceni za Rakousko-Uhersko bojovat. Bojů první světové války se v rakousko-uherských jednotkách zúčastnilo 9 miliónů vojáků, z nichž se přibližně 1,1 miliónu nevrátilo. Počet českých mužů mobilizovaných ze zemí Koruny české do císařské armády je odhadován na 1,4 miliónu, přičemž padnout ve válce mělo přibližně českých 150 000 vojáků.

Rakousko-Uhersko vypovědělo dne 28. července 1914 válku Srbsku jako odvetu za atentát na následníka rakouského trůnu Františka Ferdinanda d'Este v Sarajevu. Válka mezi těmito zeměmi se už v následujícím měsíci rozrostla v celoevropský konflikt a později i celosvětový.

Válečných útrap a strádání nebyli ušetřeni ani obyvatelé Litně a přilehlých obcí. Dne 27. července 1914 se v Litni objevily mobilizační vyhlášky. Liteňský kronikář zaznamenal tento den takto: „Mobilizace působila mezi občany jako hromová rána – všichni byli zděšeni. Muži připravovali se k odchodu ku svým oddílům. Pláč rozléhá se po všech krajích českých.“ Ještě tentýž den přijel do velkostatku C.K. úředník z Berouna a zabavil všechny oves.

Během následujících válečných let (1914–1918), byli postupně povoláni všichni muži ve věku 18–50 let. A tak nebylo v Litni rodiny, z níž by alespoň jeden člen neodešel, často se na bojišti této velké války sešli otec i syn.

Jelikož Rakousko-Uhersko bylo ze všech stran obklopeno nepřátelskými státy, byl prakticky znemožněn jakýkoliv dovoz a vývoz zboží. Brzy se tak objevil obrovský nedostatek potravin, uhlí, kovů a jiných základních potřeb. Bezprostředně po vypuknutí války byl proto zaveden přidělový systém a 21. 11. 1914 byly poprvé provedeny rozsáhlé soupisy potravin u rolníků. A poté 28. 2. 1915 u všech občanů. Následně 9. 5. 1915 byl proveden soupis všech barevných kovů v domácnostech, jako byl cín, mosaz, měď, bronz. Jednalo se především o svícný, vany, postele, váhy, závaží atd. Se zhoršující se situací Rakouska-Uherska se začaly soupisy rozšiřovat, a to na osivo, brambory, dříví, uhlí, cukr, sůl, seno, slámu atd.

Zámek Liteň na historické fotografii.

Po provedení těchto soupisů následovaly prohlídky a záhy kontribuce, konfiskace a nucený výkup. Při kontrolách asistovala místní policie a četnictvo. Od roku 1917 se přidali ještě čtyři vojáci vyzbrojení puškami. Rekvizicím se nevyhnuli ani koně a dobytek. Během válečných let bylo v Litni a okolních obcích zabaveno více než 100 koní a téměř 300 kusů hovězího dobytka.

Nepředstavitelná bída

Katastrofální ekonomická situace se vleklou válkou i nadále zhoršovala a nouze došla tak daleko, že během roku 1916 byly zrekvírovány dva zvony liteňského kostela z roku 1658. Následně přišel kostel o hromosvod a měděnou střechu, kterou nahradil obyčejný plech. V roce 1918 byly zabaveny píšťaly varhan v kostele. A zabavovalo se dále – hospodským pivní trubky a ve všech domácnostech výše zmíněné kovové předměty.

Bída na konci války byla nepředstavitelná. Do mouky se začala mlít kuřice, kaštiny, dřevo i dokonce přimíchávat popel. Housky, rohlíky a cukrářské výrobky se péct nesměly. Jako výživnou stravu doporučovaly úřady kopřivy a bukvice. Doporučován byl rovněž chléb z vojtěšky a jetelového semene. Za povšimnutí stojí rovněž kvalita tabáku, který byl od roku 1916 míchán ze 40 % z bukového listí, z 40 % ze sušeného chmele a 20 % odřezků z doutníkových špiček. Jako by toho nebylo málo, bylo

nařízeno vyhlášení peněžních a materiálních sbírek a válečných půjček, těch bylo celkem 8. Liteňští občané a živnostníci takto státu „půjčili“ celkem 169.700 korun a zámecký pán Daubek ohromujících 1.050.000 korun.

Lidé se kromě toho potýkali s obrovskou drahotou. Státem garantované maximální ceny nebyly dodržovány. V kronice se o tom dochoval tento zápis: „Obchodníci koupili obilí za normální ceny, ale přidali za půjčení pytlů i za dovoz 10-20 korun na 100 kg, též mezi občanstvem vymizela sousedská ochota. Nedostatek byl přímou příčinou, že z měst, hlavně z Prahy, jezdili na venkov a skupovali vše, přepláceli, čímž ještě povstala drahota všeho“.

Hned z počátku války objevil se velký nedostatek drobných peněz. Většina mincí byla z oběhu stažena, aby se z nich vyrobilo střelivo. Rakouská banka tiskla jako náhradu papírové peníze ve dne v noci, ale nebyla schopna tento „výpadek“ pokrýt. Lidé to vyřešili po svém: trhali bankovky na poloviny. Z jedné koruny se tak rázem stalo 2 x 50 haléřů a podobně.

Liteň poznala během války ještě další příkoří. Kromě materiálního nedostatku také cenzuru a perzekuci všeho národního a českého ze strany C.K. úřadů, které neviděly rády projevy jakéhokoliv vlastenectví, pozvedající národního ducha Čechů. Ale o tom až v některém z dalších článků.

Jakub Kubič

TIP NA VÝLET: hrob prezidenta T. G. Masaryka v Lánech a lánská oboře

Tentokrát vás zavedeme do obce Lány uprostřed křivoklátských lesů, k hrobu prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka na lánském hřbitově, který je přístupný veřejnosti celoročně.

Při té příležitosti můžete navštívit také Muzeum T.G.M. a naučnou stezku v lánské oboře. Zámek Lány, který je oficiálním letním sídlem českých prezidentů od roku 1921, bývá otevřen jen ve výroční dny narození a úmrtí T. G. Masaryka.

Do Lán se můžete dostat vlakem jako prezident Masaryk při své první návštěvě Lán v roce 1921 – z Masarykova nádraží do stanice Stochov, která leží na půl cesty mezi Kladnem a Rakovníkem, a poté dva kilometry pěšky. Prezident ovšem pěšky nešel, vezlo ho koňské spřežení. Autem je to z Litně do Lán necelých 40 km a silnice 116 vede krásným křivoklátským polesím. Prezident Masaryk přijel do Lán poprvé 11. srpna 1921 a Lány si natolik oblíbil, že zde žil i po abdikaci a lánský hřbitov si zvolil jako místo svého posledního odpočinku pro sebe i svou rodinu – manželku Charlottu (†1923), syna Jana (†1948) a dceru Alici (†1966). Hrob se nachází v pravé části od vchodu v zadním rohu hřbitova.

O životě prezidenta Masaryka i

jeho rodiny se dozvíte v Muzeu T.G.M. u hlavního příjezdu do obce. Na dohled od muzea je lánský zámek, který patřil několika šlechtickým rodům, a byl mnohokrát přestavován. Jeho dnešní podoba je výsledkem přestavby z let 1902-1903. Poslední stavební úpravu zámku a jeho nejbližšího okolí provedl v letech 1921-24 architekt Josip Plečnik. Zámek obklopuje rozsáhlý park, ve kterém je nádherný palmový skleník a velký rybník. Na návštěvu parku si však musíte počkat zase do března. Celoročně můžete navštívit okružní naučnou stezku v lánské oboře, která je nejstarší obo-

rou v Evropě. Stezka je dlouhá asi 4 km a spojuje Lány s ukázkovou obůrkou pro zvěř, která je otevřená od května do konce září. Na naučné stezce se dozvíte spoustu zajímavostí o lánské oboře a CHKO Křivoklátsko. Ukázková část obory má ojedinělou vyhlídku, ze které mohou návštěvníci pozorovat zvěř při absolutně přirozeném způsobu života. Lánské lesy ukrývají také pozoruhodnou technickou památku: zbytky druhé nejstarší železnice na evropské pevnině. Koněspřežná dráha měla vést z Prahy do Plzně, ale skončila po dvaadesáti kilometrech v lese u Brejle.

Dětská lidová muzika **Notičky**

vás zve na **ADVENTNÍ KONCERT**

Vánoťičky

lidová muzika **Notičky** uvede známé i méně známé koledy v originálních úpravách a výběr lidových písní z dvacetileté historie souboru

sobota **1. 12. 2018 v 18 hodin**

Kostel sv. Šimona a Judy, Dušní ul., Praha

Vstupenky za 250 Kč objednávejte na e-mailu: lenka.noticky@seznam.cz nebo na tel.: 603 245 784

Upozornění Krajské veterinární správy

Krajská veterinární správa upozorňuje v souvislosti se západonilskou horečkou nahlášenou v Německu, aby občané nesbírali spadlé ptáky holýma rukama a použili rukavice. Podle německého tisku se od uhynulé sovy nakazil veterinář.

Publikujte ve zpravodaji Liteňské zrcadlo

Všem našim občanům nabízíme možnost zdarma publikovat příspěvky v našem obecním zpravodaji. Prostor v Našich novinách je omezený dvoustránkou. Příspěvky zasílejte na adresu zpravodaj@mestysliten.cz.